

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Kielce, dnia 11 lipca 2022 r.

Poz. 2583

UCHWAŁA NR XLV/455/2022 RADY GMINY GÓRNO

z dnia 29 czerwca 2022 r.

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Gminie Górno

Na podstawie art. 4 ust. 1, art. 5 ust. 1-4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1818), w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 oraz 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.)

§ 1. Przyjmuje się Program Usług Społecznych w Gminie Górno stanowiący Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Górno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady Gminy
Górno

Tomasz Tofil

Zał. Nr 1
do Uchwały Nr XLV/455/2022
Rady Gminy Górno
z dnia 29 czerwca 2022 roku

PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE GÓRNO

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Górno 2022 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
Słownik pojęć i wykaz skrótów	4
Nazwa i cel Programu	5
Okres realizacji Programu.....	6
Opis potrzeb uzasadniających realizację Programu	6
Raport z badania – informacje ogólne.....	6
Koncepcja i metodologia badania	7
Wyniki badania w zakresie jakości życia mieszkańców i usług społecznych w Gminie Górno	8
Wnioski i rekomendacje z badania.....	18
Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych Programem.....	25
Określenie usług społecznych oferowanych w Programie	26
Warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w Programie	29
Wysokość opłaty za usługi społeczne, osoby uprawnione do uzyskania ulg w opłacie za usługi społeczne i wysokość tych ulg.....	30
Sposób dokumentowania spełniania warunków oraz uprawnień do uzyskania ulg w opłacie	31
Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych	31
Organizacja Programu, w tym etapy jego realizacji	32
Sposób monitorowania i oceny Programu Usług Społecznych oraz mierniki efektywności jego realizacji	33
Mierniki efektywności Programu	35
Budżet Programu oraz źródła jego finansowania.....	36
Wyzwania	39

Wstęp

Program Usług Społecznych w Gminie Górno (dalej Program) to dokument strategiczny tworzący ramy, nowego podejścia do lokalnych polityk publicznych w tym głównie polityki społecznej gminy. Tworzy podstawy do zintegrowanego lokalnego systemu usług społecznych. Uwzględnia najważniejsze rekomendacje aktualnych procesów deinstytucjonalizacji w Polsce. Zakłada do realizacji założonych celów wykorzystanie mechanizmów ekonomii społecznej i solidarnej oraz nowoczesnych technologii.

Celem głównym Programu jest rozwój wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców Gminy Górno. Służyć temu będzie:

- zwiększenie oferty usług społecznych,
- zapewnienie ich personalizacji,
- kompleksowości oraz powszechności usług społecznych,
- rozwój wolontariatu, usług sąsiedzkich i samopomocowych
- budowanie lokalnej sieci usługodawców
- organizowanie społeczności lokalnych w celu zwiększania lokalnego kapitału społecznego.

Przyjęcie Programu, daje społeczności lokalnej szansę na dostęp do usług, które będą odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców i które będą dostępne dla wszystkich, a nie jak dotychczas wyłącznie dla klientów pomocy społecznej. To szansa dla Gminy Górno, która na bazie koncepcji gminy społecznie odpowiedzialnej, tworzy optymalne warunki życia dla mieszkańców - ich dobrostanu i trwałych podstaw rozwojowych dla gminy.

Wprowadzenie przedstawionej zmiany społecznej jest wyzwaniem dla samorządu terytorialnego Górna. Wiąże się bowiem zarówno ze zmianami w funkcjonowaniu instytucji, jak i zmianami w sposobie świadczenia usług społecznych.

To wyzwanie cywilizacyjne i należy je podjąć w trosce o jakość życia mieszkańców gminy Górno.

Słownik pojęć i wykaz skrótów

1) **CUS** – Centrum Usług Społecznych w Górnem

2) **Ekonomia społeczna** – sfera aktywności obywatelskiej i społecznej, która przez działalność gospodarczą i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu. Obszar wskazany definicją ekonomii społecznej obejmuje w szczególności:

- organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- koła gospodyń wiejskich;
- spółdzielnie pracy;
- podmioty ekonomii solidarnej.

3. **Ekonomia solidarna** – część ekonomii społecznej, której podstawowym celem jest aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Z uwagi na kluczowe znaczenie działalności reintegracyjnej, do podzbioru ekonomii solidarnej zaliczane będą:

- przedsiębiorstwa społeczne (...);
- spółdzielnie socjalne oraz spółdzielnie inwalidów i niewidomych;
- zakłady pracy chronionej;
- jednostki reintegracyjne, w tym:
 - jednostki aktywizujące osoby niepełnosprawne (Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakłady Aktywności Zawodowej);
 - jednostki zatrudnienia socjalnego aktywizujące osoby wykluczone społecznie (Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej)¹,

¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej do 2023, s. 10 -11.

4. **JST** – jednostka samorządu terytorialnego
5. **PES** – podmiot ekonomii społecznej
6. **Program** - Program Usług Społecznych w Gminie Górno

Nazwa i cel Programu

Nazwa Programu	Program Usług Społecznych w Gminie Górno
Cel Programu	Rozwój wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców Gminy Górno

Cel główny zostanie osiągnięty przez realizację 3 celów szczegółowych (operacyjnych), które obrazuje Tabela nr 1.

Tabela nr 1. Cele szczegółowe i rezultaty Program Usług Społecznych

Cele szczegółowe:	
1	Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla ogółu mieszkańców gminy Górno Rezerultaty: • Poszerzenie oferty usług społecznych • Zwiększenie wolumenu istniejących usług społecznych
2	Zapewnienie spersonalizowanych i kompleksowych usług społecznych mieszkańcom gminy Górno Rezerultaty: • Świadczenie usług społecznych dopasowanych do indywidualnych potrzeb • Świadczenie kompleksowych usług społecznych poprzez ich pakietowanie
3	Rozwój wolontariatu, usług sąsiedzkich i samopomocowych, jako działań wspierających usługi społeczne i budujących solidarność społeczną Rezerultaty: • Utworzenie sieci pomocy wzajemnej, wspierającej świadczenie usług społecznych
4	Budowanie lokalnej sieci usługodawców, złożonych w szczególności z podmiotów ekonomii społecznej (PES) Rezerultaty: • Utworzenie lokalnej sieci usługodawców, złożonej głównie z PES

	• Zwiększenie odsetka usług społecznych zlecanych PES

Źródło: opracowanie własne

Okres realizacji Programu

Okres realizacji Programu: 1 lipiec 2022r. – 30 listopada 2023r.

Pozostałe informacje związane z okresem realizacji Programu:

1. Usługi społeczne wskazane w Programie są finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.
2. Gmina Górno zobowiązuje się do kontynuacji działania CUS i utrzymania oferty usług społecznych w okresie co najmniej 3 lat od zakończenia realizacji projektu, o którym mowa w pkt. 1. Liczba miejsc świadczenia usług społecznych może ulec zmniejszeniu w okresie trwałości tylko, gdy będzie to wynikało z analizy potrzeb mieszkańców.

Opis potrzeb uzasadniających realizację Programu

Podstawę opracowania Programu Usług Społecznych w Gminie Górno stanowi „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”, przeprowadzona w IV kwartale 2021 r. przez Lokalne Badania Społeczne Marcin Jóźko. Celem diagnozy było poznanie potrzeb mieszkańców Gminy Górno w zakresie usług społecznych i zbadanie lokalnego potencjału usługowego. Informacje zintegrowane w diagnozie wspomogą również programowanie lokalnych polityk publicznych, wyznaczając priorytetowe kierunki interwencji. W proces diagnozowania została włączona społeczność lokalna, która miała realny wpływ na przebieg tego procesu.

Raport z badania – informacje ogólne

Raport zawiera m.in. omówienie następujących zagadnień:

- Analizę usług społecznych, świadczonych w gminie Górno (m.in. rodzaje usług, usługodawców, miejsca świadczenia usług, infrastruktura usługowa),

- Zasoby i potencjały mieszkańców, grup i podmiotów lokalnych,
- Istniejące i możliwe sposoby zaangażowania różnych grup mieszkańców w proces rozwiązywania wspólnych problemów,
- Zasady i możliwości współpracy między podmiotami publicznymi, społecznymi i komercyjnymi.

Koncepcja i metodologia badania

Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej zakładała powiązanie problematyki konstruowania oferty usług społecznych z zagadnieniami:

- rozwoju społecznego, oznaczającego zdolność społeczności lokalnej do tworzenia warunków umożliwiających osiągnięcie pełnego potencjału oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb wszystkich jej członków, jak również do zwiększania stopnia spójności społecznej (w tym m.in. wyrównywania szans, przeciwdziałania zjawiskom dyskryminacji, marginalizacji i wykluczenia społecznego, zmniejszania rozwarstwienia społecznego),
- jakości życia, rozumianej jako poziom zadowolenia z efektywnego i sprawnego układu instytucjonalnego, zapewniającego dostęp do wysokiej jakości usług społecznych z obszaru wsparcia społecznego, zdrowia, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej.

Taka perspektywa skupiona jest na odkrywaniu i identyfikowaniu tzw. niematerialnych czynników rozwoju – roli jakościowych i ilościowych parametrów zasobów społecznych, pozostających w dyspozycji społeczności lokalnej oraz możliwości ich efektywnego wykorzystania poprzez system usług społecznych. Przy takim podejściu priorytetem lokalnej polityki społecznej jest dobrostan (*well-being*) mieszkańców społeczności lokalnej, rozumiany jako maksymalizowanie potencjału możliwego do osiągnięcia w środowisku życia jednostki i/lub grup oraz jako aktywny proces służący świadomym wyborom w dążeniu do osiągania coraz bardziej satysfakcjonującej egzystencji. Na proponowane w niniejszym badaniu zintegrowane podejście do rozwoju społecznego i jakości życia składają się dwa czynniki: zwiększenie wolności wyboru usług (ich formy, miejsca, sposobu świadczenia) oraz kreowanie poprzez usługi nowych możliwości rozwojowych dla ludzi (np. dzięki usługom mogą oni aktywnie uczestniczyć w życiu zawodowym, społecznym i obywatelskim).

Etapy badawcze:

- 1) Analiza danych zastanych (desk research)
- 2) Badania ilościowe (CAWI), N=121
- 3) Badania jakościowe:

- IDI – indywidualne wywiady pogłębione (20 IDI)
 - FGI - ogniskowane wywiady grupowe oraz design – thinking dla poszczególnych grup odbiorców, w tym: seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osoby długotrwale bezrobotne, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby doznające przemocy w rodzinie, rodziny z dziećmi, młodzież itp.),
- 4) Opracowanie raportu i rekomendacje,
 - 5) Konsultacje społeczne.

Wyniki badania w zakresie jakości życia mieszkańców i usług społecznych w Gminie Górnó

Jakość życia

Na potrzeby badania przyjęto, że pomiar jakości życia oznacza próbę odpowiedzi na pytanie o poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego, a także ocenę zadowolenia z życia – w różnych aspektach, w tym w odniesieniu do stopnia zaspokojenia potrzeb lokalnych (np. poprzez świadczenie usług publicznych). Z jednej strony może oznaczać próbę poszukiwania możliwie obiektywnych wskaźników jakości życia (tj. na podstawie danych zastanych), z drugiej - odwołanie się do subiektywnych przekonań mieszkańców (mierzonych na podstawie badań deklaratywnych). Z badania wynika, iż ponad 1/3 mieszkańców uważa, że jakość życia w gminie Górnó utrzymuje się na średnim, przeciętnym poziomie. 47% badanych uważa, że jakość życia jest wysoka, natomiast kolejnych 17% formułuje ocenę negatywną.

Jakość usług społecznych

Badani mieszkańcy gminy Górnó formułują relatywnie wysokie oceny jakości usług edukacyjnych (przedszkoli oraz szkół) oraz jakości żłobków. Na tle pozostałych obszarów wysokie oceny uzyskały również usługi pomocy społecznej. Najwięcej wątpliwości budzi jakość usług specjalistycznych (np. psychiatrycznych, a także jakość oraz dostępność mieszkań komunalnych i socjalnych).

Ankietowani w największym stopniu oczekują poszerzenia oferty i zwiększenia dostępu do usług ochrony zdrowia. Ponadto, wysokie pozycje w rankingu oczekiwań zajmuje także tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego, a także profilaktyka uzależnień oraz pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i ich udziału w życiu gminy.

Poziom zadowolenia z usług lokalnych instytucji

Wysokie oceny w tym zakresie otrzymały następujące instytucje:

- Koła Gospodyń Wiejskich oraz Gminne Koło Gospodarzy w Gminie Górno,
- Gminny Ośrodek Kultury w Górnio,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio.

Najniższe oceny otrzymały następujące instytucje:

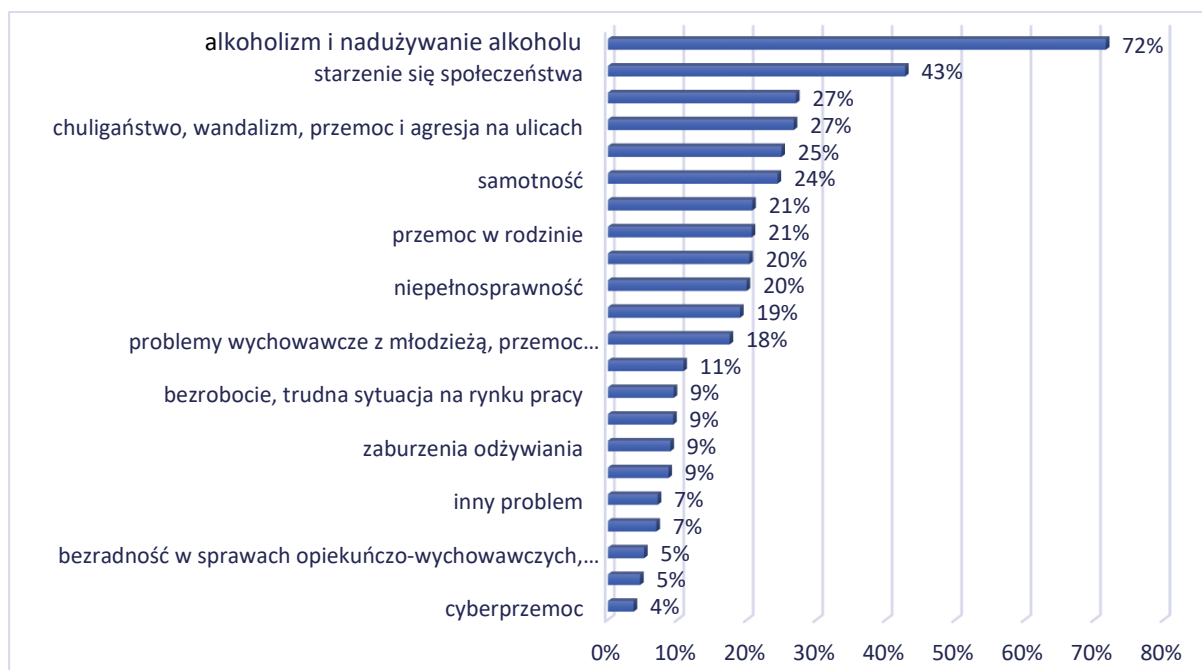
- Klub Seniora,
- Organizacje pozarządowe.

Warto podkreślić, że w przypadku ww. podmiotów oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi, a niska ocena może wynikać ze słabej znajomości tych podmiotów (Klub Seniora rozpoczął działalność w 2021 roku).

Najbardziej dotkliwe problemy społeczne w Górnio

Spośród 22 problemów społecznych, objętych badaniem, ankietowani za najbardziej dotkliwe uznali: alkoholizm i nadużywanie alkoholu (72%), starzenie się społeczeństwa (43%), zły stan zdrowia społeczeństwa (27 %), chuligaństwo, wandalizm, przemoc i agresja na ulicach (27%), co obrazuje poniższy wykres.

[Wykres nr 1. Najważniejsze problemy społeczne Gminy Górno](#)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”.

Preferowane działania w sferze społecznej w ciągu najbliższego roku

Respondenci wskazali najważniejsze kierunki działań (spośród 14 wymienionych w ankiecie), które ich zdaniem powinny zostać zrealizowane w gminie Górno w okresie najbliższego roku (licząc od daty realizacji pomiaru). Uzyskane wyniki korespondują z oceną jakości różnych obszarów usług społecznych w gminie Górno. Ankietowani w największym stopniu oczekują poprawy dostępności i jakości usług w obszarze ochrony zdrowia, tworzenia miejsc spędzania czasu wolnego, profilaktyki uzależnień, a także pobudzenia aktywności społecznej i zwiększenia udziału w życiu społecznym mieszkańców.

Tabela nr 2. Preferowane działania w sferze społecznej w okresie najbliższego roku

Lp.	Preferowane działania w sferze społecznej w ciągu najbliższego roku	Odpowiedzi
1	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia	61%
2	Tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego	58%
3	Profilaktyka uzależnień	41%

4	Pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i ich udziału w życiu gminy	39%
5	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług w obszarze sportu i rekreacji	32%
6	Wspieranie osób i grup doświadczających biedy i ubóstwa	30%
7	Zapobieganie przemocy w rodzinie	26%
8	Działania na rzecz bezrobotnych i innych osób w trudnej sytuacji na rynku pracy	26%
9	Integracja różnych grup mieszkańców (np. międzypokoleniowa)	23%
10	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług miejscowych żłobków	20%
11	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług kulturalnych	19%
12	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług miejscowych przedszkoli	17%
13	Inne działanie	12%
14	Poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług miejscowych szkół	10%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”.

Grupy wiekowe, do których powinny być kierowane usługi społeczne

Wśród grup wiekowych, do których powinny być skierowane usługi społeczne ankietowani wymieniali najczęściej seniorów w wieku 61-80 lat (48%) oraz młodzież w wieku 16-19 lat (43%). Najrzadziej wskazywano dzieci do 6-tego roku życia (17%), co może być przesłanką, świadczącą o wysokim poziomie zaspokojenia potrzeb najmłodszych mieszkańców gminy Górno. Respondenci mogli wymienić nie więcej niż 3 najważniejsze odpowiedzi.

Tabela nr 3. Do jakich grup (wiekowych) mieszkańców powinny być kierowane usługi społeczne?

Lp.	Grupy wiekowe, do których powinny być skierowane usługi społeczne	Odpowiedzi
1	Seniorzy w wieku 61-80 lat	48%
2	Młodzież w wieku 16-19 lat	43%

3	Dzieci w wieku 7-15 Lat	32%
4	Osoby w wieku 46-60 lat	29%
5	Seniorzy w wieku powyżej 80 lat	28%
6	Osoby w wieku 20-30 lat	28%
7	Osoby w wieku 31-45 lat	21%
8	Dzieci do 6-tego roku życia	17%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”.

Grupy społeczne/kategorialne, do których powinny być kierowane usługi społeczne

W przypadku grup kategorialnych, do których powinny być kierowane usługi społeczne, badani najczęściej wymieniali osoby z niepełnosprawnościami, osoby doznające przemocy w rodzinie, osoby chore lub zaburzone psychicznie oraz członków ich rodzin, następnie – rodziny z dziećmi, dalej – seniorów i ich rodziny, osoby bezrobotne, żyjące w ubóstwie, a także rodziny pozostające w kryzysie, z problemami opiekuńczo - wychowawczymi. Warto wspomnieć, że respondenci mogli wymienić nie więcej niż 3 najważniejsze odpowiedzi.

Tabela nr 4. Do jakich grup mieszkańców powinny być kierowane usługi społeczne?

Lp.	Grupy społeczne/kategorialne, do których powinny być kierowane usługi społeczne	Odpowiedzi
1	Osoby z niepełnosprawnościami	54%
2	Osoby doznające przemocy w rodzinie	37%
3	Osoby chore lub zaburzone psychicznie oraz członków ich rodzin	31%
4	Rodziny z dziećmi	25%
5	Seniorzy i ich rodziny	22%
6	Osoby bezrobotne	22%
7	Osoby żyjące w ubóstwie	21%

8	Rodziny pozostające w kryzysie, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	21%
9	Młodzież doświadczająca różnych problemów (np. psychicznych po pandemii COVID-19)	17%
10	Osoby LGBT	10%
11	Inna grupa	8%
12	Imigranci	8%
13	Osoby w kryzysie bezdomności	5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górnó”.

Zapotrzebowanie na różne usługi społeczne

Respondenci najczęściej deklarowali chęć skorzystania z usług o charakterze powszechnym, a więc usług sportowych i rekreacyjnych, oferty kulturalnej, czy programów wspomagających zdrowie i zdrowszy tryb życia.

Wszystkie usługi wymienione w poniższej tabeli postrzegane są jako potrzebne dla mieszkańców gminy, choć ankietowani niekoniecznie chcieliby skorzystać z nich osobiście.

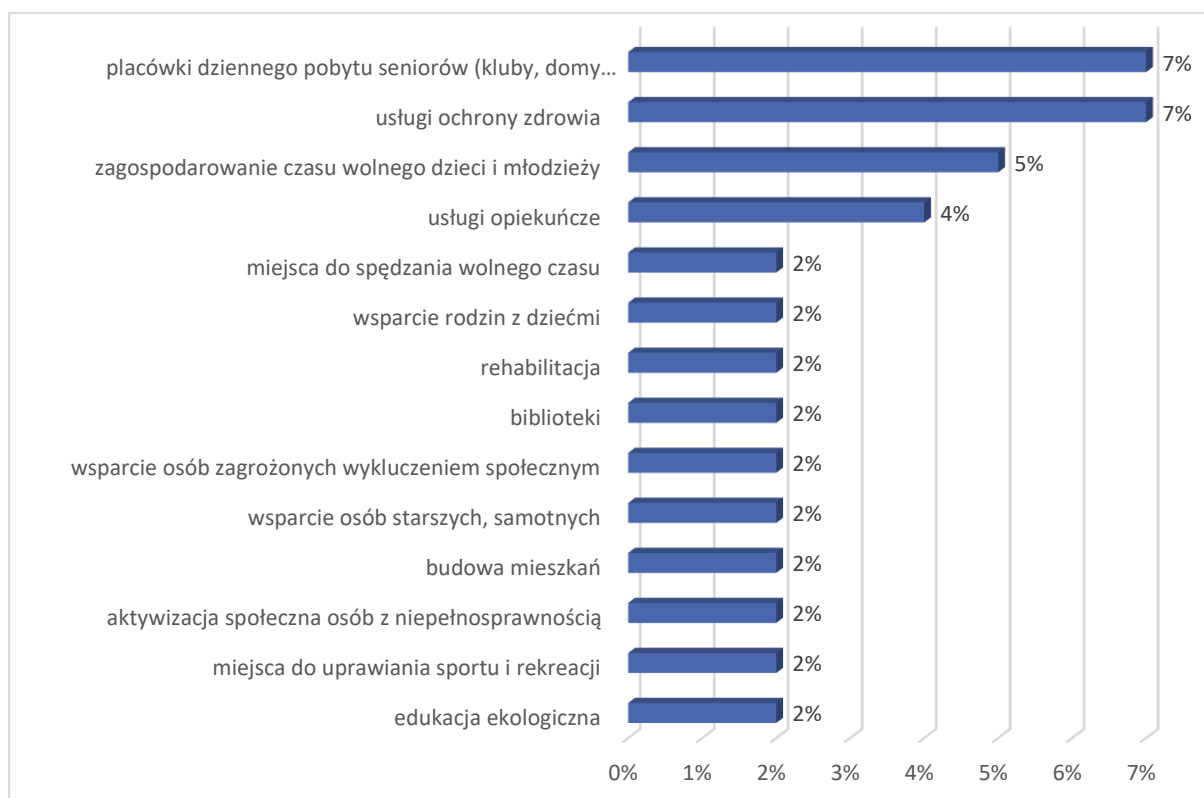
Tabela nr 5. Zapotrzebowanie na usługi społeczne

	usługi sportowe i rekreacyjne	programy kulturalne (kino, koncerty, lekcje muzealne, wystawy, prelekcje, bon kulturalny)	programy wspomagające zdrowie i zdrowy tryb życia (np. dietetyk)	mobilny fizjoterapeuta (dojeżdżający do odbiorcy)	wsparcie ambulatoryjne z zakresu rehabilitacji, fizykoterapii i fizjoterapii	mobilny konserwator-złota ręczka	Młodzieżowe Centrum Kompetencji – działania skierowane do młodzieży m.in. połączone z programem socjoterapii	doradca osoby lub rodziny znajdujący się w trudnej sytuacji zdrowotnej	wsparcie psychologiczne i terapeutyczne	taksówka dla seniora i osób z niepełnosprawnościami	animacja społeczna, wspieranie aktywności mieszkańców, budowanie relacji i więzi w społecznościach lokalnych	usługi opieki nad dziećmi, w tym dziećmi osób niepełnosprawnych	mieszkania chronione/wspierane i treningowe dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz osób i rodzin w kryzysie	broker pracy, pomoc dla osób chcących wrócić na rynek pracy (np. seniorów i rodziców; wyszukiwanie ofert pracy i kontakty z
ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców i chciał(a)bym z niej skorzystać	54%	52%	48%	44%	43%	42%	36%	36%	36%	35%	33%	33%	27%	27%
ta usługa jest potrzebna dla mieszkańców, ale osobiście nie chciał(a)bym z niej skorzystać	24%	28%	31%	42%	43%	38%	45%	52%	53%	46%	47%	51%	52%	49%
ta usługa jest niepotrzebna i nie chciał(a)bym z niej skorzystać	22%	20%	22%	14%	15%	20%	19%	13%	12%	19%	20%	16%	21%	25%

Źródło: „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górnio”.

Respondenci formułowali również (w pytaniu otwartym) opinie na temat niezaspokojonych potrzeb mieszkańców gminy Górnio, które powinny zostać wypełnione poprzez usługi społeczne. W tym kontekście najczęściej wymieniano placówki dziennego pobytu seniorów i usługi ochrony zdrowia, takie jak np. trudny dostęp do lekarzy specjalistów, a co za tym idzie zbyt długi czas oczekiwania na wizytę lekarską.

Wykres nr 2. Najważniejsze potrzeby mieszkańców gminy w obszarze usług społecznych

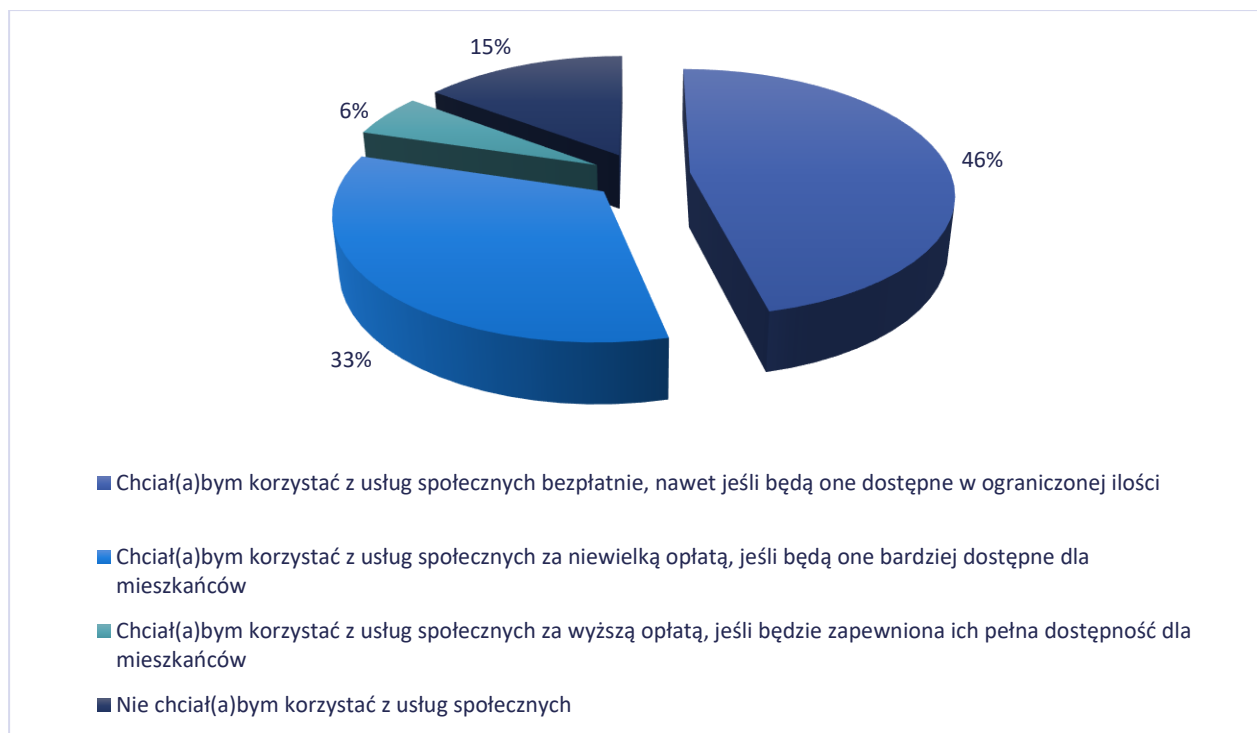
Źródło: „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”.

Odpłatność za usługi

Respondentom zaprezentowano 3 stwierdzenia odnośnie chęci korzystania z odpłatnych lub bezpłatnych usług społecznych, przy założeniu, że kwestia odpłatności wiąże się z dostępnością usług dla mieszkańców. Chęć skorzystania z usług społecznych deklaruje 85% ankietowanych. Największa grupa badanych - 46 % uczestników pomiaru – oczekuje dostępu do bezpłatnych usług społecznych. Wspomniany wynik znacznie odbiega od rezultatów pomiaru przeprowadzonych w innych gminach o zbliżonych parametrach gdzie występuje silne przyzwolenie na korzystanie z częściowo odpłatnej oferty. Natomiast 39% badanych deklaruje chęć skorzystania z odpłatnych usług społecznych, jeśli byłyby one łatwiej dostępne dla mieszkańców (1/3 mieszkańców – za niewielką opłatą). Tego rodzaju przekonanie w największym stopniu podzielają osoby z wykształceniem wyższym (62%), badani pracujący na etacie (51%), jak również osoby pełnosprawne (41%). Korzystanie z bezpłatnych usług społecznych, nawet jeśli ich podaż i – co za tym idzie – dostępność byłaby mniejsza jest najbardziej rozpowszechnione wśród osób, które mieszkają w gminie Górno od urodzenia i wiążą z nią przyszłość swoją i swojej rodziny (po 56%), ankietowanych w wieku

60-74 lat (75%), badanych z wykształceniem zawodowym (72%), pracujących dorywczo (80%), zajmujących się domem, a także emerytów i rencistów (75%) .

Wykres nr 3. Korzystanie z bezpłatnych i odpłatnych usług społecznych

Źródło: „Diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Górno”.

Dostęp do informacji o usługach społecznych

Uzyskane wyniki pokazują, że mieszkańcy gminy Górno są w małym stopniu poinformowani o dostępnej ofercie usług społecznych, a wielu z nich doświadcza trudności ze znalezieniem informacji na ten temat (35%). Z pewnością pokazuje to, że jednym z kluczowych wyzwań, przed jakim stanie Centrum Usług Społecznych w gminie Górno, będzie dotarcie z informacją do mieszkańców i skonstruowanie skutecznej strategii komunikacyjnej, tym bardziej, że liczna grupa mieszkańców nie korzysta z usług społecznych „z braku potrzeby” (27%).

Postrzegane cechy wyróżniające gminę, istotne z perspektywy procesu tworzenia CUS

- duża powierzchnia i specyficzny układ przestrzenny, silnie rozproszenie terytorialne, brak wyodrębnionego centrum administracyjnego gminy, przestrzenne odseparowanie

różnych instytucji i podmiotów lokalnych, nierównomierny, zróżnicowany poziom rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej,

- rozproszenie problemów społecznych, brak miejsc silnej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych,
- bliskie sąsiedztwo Kielc:
 - mocne strony: możliwość korzystania z kieleckiego rynku pracy, edukacji, kultury, rozrywki, możliwości spędzania czasu wolnego, możliwość pozyskiwania specjalistów (np. ekspertów zewnętrznych, realizatorów usług społecznych), duża liczba nowych mieszkańców,
 - słabe strony/zagrożenia: zagrożenie utratą kapitału ludzkiego na rzecz stolicy regionu, w tym zwłaszcza młodych ludzi, brak utożsamiania się części nowych mieszkańców z gminą, utracony związek z tradycyjną kulturą wiejską, „wyjałowienie z korzeni, z tożsamości...”,
- doświadczenie miejscowych instytucji, płynące z realizacji licznych projektów społecznych (kompetencje kadry, duża liczba uczestników ww. projektów, którzy mogą aktywnie uczestniczyć w procesie tworzenia rynku usług społecznych),
- wieloletnia współpraca z ekspertami i podmiotami zewnętrznymi, np. z Kielecko-Ostrowieckim OWES, Fundacją PESTka, Stowarzyszeniem PROREW,
- postrzegane sukcesy władz gminy w budowaniu „twardej” infrastruktury (tego rodzaju przekonanie podzielają również przedstawiciele różnych grup odbiorców usług społecznych, o czym piszemy w kolejnym rozdziale),
- niewystarczająco rozwinięta infrastruktura, służąca realizacji usług społecznych,
- zbyt mała liczba specjalistów i podmiotów lokalnych, przygotowanych do profesjonalnego funkcjonowania w modelu usługowym,
- nie do końca sprawny przepływ informacji na temat lokalnej oferty,
- mało rozwinięte kanały komunikacji cyfrowej, niechęć mieszkańców i lokalnych instytucji do korzystania z elektronicznych form komunikacji (np. niski poziom uczestnictwa w konsultacjach społecznych, realizowanych w trybie on-line).

Wnioski i rekomendacje z badania

Tabela nr 6. Wnioski i rekomendacje z badania

1	Wniosek 1: Niewystarczający poziom wiedzy (różnych grup) mieszkańców gminy Górnó na temat CUS i jego oferty. Kluczowym wyzwaniem jest budowanie wizerunku nowej instytucji w oderwaniu od skojarzeń z OPS i negatywnego stereotypu pomocy społecznej. Skuteczne wypełnianie roli CUS wiąże się z koniecznością dotarcia z informacją do mieszkańców gminy Górnó i zbudowania skutecznej strategii komunikacyjnej. Na podstawie badań można również sformułować wniosek, że przepływ informacji na temat dostępnej oferty jest niewystarczający – przedstawiciele różnych grup odbiorców deklarowali, że nie czują się wystarczająco poinformowani na temat możliwości skorzystania z usług społecznych w gminie Górnó, informacja jest rozproszona oraz brakuje wiodącego źródła wiedzy w tym obszarze. Ten aspekt jest szczególnie istotny ze względu na specyficzne cechy gminy, jak rozproszony terytorialnie układ przestrzenny, a także niski poziom korzystania z elektronicznych kanałów komunikacji. Jednocześnie proces tworzenia CUS generuje daleko idące oczekiwania różnych grup mieszkańców, co również wymaga uporządkowania sfery przepływu informacji. Rekomendacja: Pożądane jest opracowanie precyzyjnego Planu Komunikacji CUS ze społecznością lokalną, obejmującego m.in. określenie kluczowych kanałów (nośników) informacji, jak np. lokalne media, w tym społecznościowe, ogłoszenia i ulotki, czy bezpośrednie spotkania z mieszkańcami gminy Górnó. Wykorzystanie mediów elektronicznych, ale również tradycyjnych, a także uwzględnienie roli osób, czy instytucji, ważnych dla społeczności lokalnej (np. parafii, organizacji pozarządowych, lokalnych liderów, itp.). Proponuje się rozważenie innowacyjnego podejścia do komunikacji społecznej, np. rozproszone sieci komunikacyjne, oparte o zasoby lokalne (lokalnych liderów, sołtysów, relacje sąsiedzkie, miejscowe podmioty).
2	Wniosek 2: W kontekście społecznych aspektów rozwoju gminy kluczowe znaczenie mają długoterminowe trendy i perspektywy demograficzne. W gminie Górnó systematycznie zwiększa się liczba mieszkańców (duża liczba nowych mieszkańców wiąże się z bliskim sąsiedztwem Kielc) a jednocześnie zmienia struktura populacji ze względu na wiek. Sukcesywnie rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym (seniorów) w populacji, tym samym zwiększa się współczynnik obciążenia demograficznego.

	Rekomendacja: Usługi społeczne w gminie Górno powinny odpowiadać na wyzwania związane z trendami demograficznymi. Z względu na zjawisko zwiększania się udziału osób starszych w populacji konieczne jest prowadzenie przemyślanej polityki senioralnej i tworzenie kompleksowej oferty usług społecznych dla (różnych grup) seniorów. Usługi senioralne to również możliwość tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców gminy i wzmocnienia lokalnej gospodarki. Jednocześnie pożądane jest tworzenie atrakcyjnej oferty usług dla innych grup odbiorców, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami, czy rodzin z dziećmi, co sprzyjać będzie zapewnieniu wysokiej jakości życia w gminie Górno.
3	Wniosek 3: Centrum Usług Społecznych powinno pełnić rolę koordynatora i współtwórcy lokalnego rynku usług, podmiotu sieciującego JST, PES, NGO, biznes i różne grupy mieszkańców. Funkcją CUS będzie również zapewnienie odpowiedniej jakości usług (we współpracy z usługodawcami). W dłuższej perspektywie CUS mógłby pełnić rolę głównej instytucji, odpowiedzialnej za monitorowanie i diagnozowanie procesów społecznych w gminie. CUS mógłby stać się kluczowym podmiotem wspomagania rozwoju gminy, tworzącym systemowe rozwiązania w obszarze gromadzenia wiedzy na potrzeby programowania lokalnych polityk publicznych i podejmowania kluczowych decyzji przez władze samorządowe. Rekomendacja: Rekomenduje się utworzenie przez CUS systemu skutecznej koordynacji usług oraz współpracy z usługodawcami. Jednym z wyzwań przed którym staje nowa instytucja jest sieciowanie różnych podmiotów z różnych sektorów (publicznego, pozarządowego, komercyjnego). Ponadto proponuje się silne zaakcentowanie roli CUS jako głównej instytucji eksperckiej tworzącej systemowe rozwiązania w obszarze gromadzenia wiedzy, prowadzącej badania i analizy społeczne i tym samym wspomagającej rozwój gminy. Aby CUS mógł podejmować ważne decyzje i programowanie lokalnych polityk publicznych w paradygmacie opartego na dowodach niezbędne jest wyposażenie pracowników w odpowiednie kompetencje w obszarze prowadzenia diagnoz lokalnych. Rolą CUS mogłaby również być koordynacja procesów rozwojowych, w tym np. tworzenia dokumentów strategicznych i programowych.
	Wniosek 4: Lokalny rynek usług społecznych – ogólnie rzecz biorąc - znajduje się w relatywnie wczesnym stadium rozwoju. Część potencjalnych usługodawców (np.

4	organizacje pozarządowe) realizuje cenne przedsięwzięcia dla miejscowej społeczności, jednak w dużym stopniu nie są oni przygotowani (np. pod względem organizacyjnym i świadomościowym) do profesjonalnego funkcjonowania w paradygmacie usług społecznych (np. nie prowadzą działalności gospodarczej, realizują zadania publiczne zlecane przez administrację w trybie konkursowym lub podejmują tradycyjnie rozumiane działania społeczne, nie definiując ich w kategoriach świadczenia usług). Rekomendacja: Rekomenduje się utworzenie systemu wsparcia usługodawców przez CUS. Proponuje się wyodrębnienie komórki organizacyjnej (lub oddelegowanie osoby) w ramach CUS, która pomagałaby realizatorom usług np. w sprawach proceduralno-administracyjnych, ale również merytorycznych (w tym związanych z zapewnieniem wysokiej jakości usług). Rolą CUS jest tworzenie profesjonalnego rynku usług społecznych, zatem konieczne jest zainwestowanie i „wychowywanie” usługodawców, których większość aktualnie nie jest gotowych do funkcjonowania w modelu usług społecznych. Konieczne jest również podjęcie działań informacyjnych i edukacyjnych, ponieważ powstawanie rynku usług społecznych sprzyjać będzie ekonomizacji i profesjonalizacji sektora usługodawców w gminie Górnio. Tworzenie rynku usługodawców to również inwestowanie w lokalnych liderów, stymulowanie powstawania nowych organizacji społecznych, promowanie wolontariatu, czy usług sąsiedzkich.
5	Wniosek 5: Jednym z kluczowych wyzwań stojących przed CUS jest konieczność świadczenia usług dla lokalnej społeczności, a więc dla wszystkich grup mieszkańców. Oznacza to, że Centrum będzie adresować swoje działania nie tylko do klientów pomocy społecznej, jak miało to miejsce w dotychczasowym OPS. CUS wdrożył rozwiązania, mające sprzyjać świadczeniu usług dla tak zróżnicowanej grupy odbiorców. Rekomendacja: Proponuje się rozważenie wprowadzenia rozwiązań mających na celu przestrzenne odseparowanie usług społecznych o charakterze powszechnym od obsługi świadczeń z systemu pomocy społecznej (z uwzględnieniem struktury terenowej i możliwości lokalowych). W tym celu warto prześledzić „dobre praktyki” z innych centrów usług społecznych w Polsce (np. w Starachowicach usługi dla różnych grup mieszkańców są świadczone w jednym z centrów handlowych). Jak już wspomnieliśmy, wskazane jest tworzenie rozproszonego systemu organizacji usług społecznych

	w gminie, zaprojektowanego w logice zrównoważonego rozwoju, w oparciu o istniejącą infrastrukturę.
6	Wniosek 6: Proces tworzenia CUS wymaga również daleko idącej zmiany w samej instytucji. Jak pokazują wyniki badań jakościowych, w zespole CUS (podobnie, jak we wszystkich podobnych instytucjach w różnych regionach kraju) istnieją bariery o charakterze świadomościowym, związane z koniecznością zmiany sposobu myślenia (przejścia z funkcjonowania w paradygmacie pomocy społecznej do modelu usługowego). Rekomendacja: Rekomenduje się podjęcie działań, zmierzających do zmiany tego stanu rzeczy. Przełamanie barier świadomościowych oznacza konieczność wdrożenia procesu zmiany, polegającej na przygotowaniu pracowników CUS do funkcjonowania w modelu usługowym, tym bardziej, że Centrum będzie „instytucją pierwszego kontaktu” dla wielu mieszkańców Gminy Górnó. Proponuje się skonstruowanie wielowymiarowego i interdyscyplinarnego systemu wsparcia zespołu CUS, z zastosowaniem różnych metod i technik (np. warsztatów, szkoleń, wizyt studyjnych, usług doradczych, superwizji, działań na rzecz zapobiegania wypaleniu zawodowemu).
7	Wniosek 7: Bardzo istotnym wyzwaniem jest włączanie mieszkańców w proces projektowania i organizacji usług społecznych, tym bardziej, że – jak pokazują badania - aktywność i kapitał społeczny są na średnim, przeciętnym poziomie (w odniesieniu do wyników innych podobnych pomiarów). Z pewnością można jednak mówić o potencjale społecznego zaangażowania - w gminie Górnó funkcjonują organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, liderzy lokalni i grupy nieformalne, co stanowi podstawę do planowania działań w obszarze aktywizacji społecznej. Jednocześnie istotnym wyzwaniem jest szeroko rozumiana integracja społeczności lokalnej (np. mieszkańców różnych miejscowości i rejonów gminy, „starych” i „nowych” mieszkańców, międzypokoleniowa). Rekomendacja: Zgodnie z ideą centrów usług społecznych, owe usługi powinny zostać uspołecznione, a więc obudowane działaniami na rzecz integracji oraz aktywnością mieszkańców. Tworzenie profesjonalnego rynku usług i sieci

	usługodawców nie może pozostawać w sprzeczności z misją i wrażliwością społeczną. W tym kontekście szczególnie istotną rolę pełnić będą Organizatorzy Społeczności Lokalnej, działający na rzecz zmotywowania i włączania (różnych grup) mieszkańców. Konieczne jest prowadzenie systematycznych mikro-diagnoz (w ujęciu przestrzennym lub kategorialnym) i ich praktyczne zastosowanie, tj. prowadzenie działań animacyjnych, dopasowanych do precyzyjnie zidentyfikowanych potrzeb. Proponuje się również kontynuację i wzmocnienie innych instrumentów „uspołeczniania” usług społecznych, jak np. wolontariatu, działań sąsiedzkich, czy innych rozwiązań o charakterze wzajemnościowym (w ten sposób mogą być zaspokajane potrzeby różnych grup odbiorców, jak np. seniorzy, czy osoby z niepełnosprawnościami).
8	Wniosek 8: Jak pokazują badania, wśród badanych mieszkańców Gminy Górno nie ma większego przyzwolenia na tworzenie (częściowo) odpłatnej oferty usług społecznych, co z pewnością można zaliczyć do elementów lokalnej specyfiki (w innych podobnych gminach tego rodzaju przekonania są znacznie bardziej rozpowszechnione). 46 proc. badanych chciałoby korzystać z usług bezpłatnych, natomiast 33 proc. deklaruje chęć skorzystania z usług odpłatnych (w ograniczonym zakresie), jeśli będą one łatwiej dostępne dla mieszkańców. 6 proc. preferuje korzystanie z usług społecznych za pełną opłatą, jeśli zapewniona będzie ich pełna dostępność. Rekomendacja: Zaleca się budowanie modelu opartego na nieodpłatnych usług społecznych. Ewentualne uzupełnienie oferty o usługi odpłatne nie może pozostawać w sprzeczności z ich powszechnością i dostępnością dla jak najszerszych grup mieszkańców. Pobieranie opłat za usługi nie jest tożsame z budowaniem komercyjnego modelu ich świadczenia. Owe opłaty powinny być dodatkowym, a nie wiodącym źródłem finansowania lokalnego systemu usług. Środki pobierane od odbiorców powinny służyć zapewnieniu większej dostępności usług, natomiast z całą pewnością nie mogą być czynnikiem wpływającym na standard, czy jakość ich świadczenia. Osobną kwestią pozostaje oczywiście ustalenie odpowiedniej wysokości opłat, być może warto rozważyć ustanowienie systemu zniżek dla osób, czy rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej i ekonomicznej.
	Wniosek 9: Na podstawie badania zidentyfikowano stopień zaspokojenia różnych potrzeb społecznych w gminie Górno, a także ocenę różnych obszarów usług społecznych. Badani mieszkańcy Gminy Górno najczęściej wyrażają ambiwalentną ocenę

9

lokalnych usług społecznych. Relatywnie wysokie oceny dotyczyły jakości usług edukacyjnych (przedszkoli oraz szkół) oraz jakości oferty żłobków. Na tle pozostałych obszarów wysokie oceny zyskały również usługi pomocy społecznej. Najwięcej wątpliwości budzi jakość usług specjalistycznych (np. psychiatrycznych), jakość oraz dostępność mieszkań komunalnych i socjalnych.

Rekomendacja:

Rekomenduje się **szczególne uwzględnienie następujących kierunków rozwoju usług społecznych w gminie Górno** (przez CUS oraz inne lokalne instytucje):

- poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług ochrony zdrowia
- tworzenie miejsc spędzania czasu wolnego
- profilaktyka uzależnień
- pobudzanie aktywności społecznej mieszkańców i ich udziału w życiu gminy
- poszerzenie oferty i zwiększenie dostępu do usług w obszarze sportu i rekreacji
- wspieranie osób i grup doświadczających biedy i ubóstwa.

Jeśli chodzi o **grupy odbiorców, wymagające specjalnego potraktowania na etapie konstruowania oferty usług społecznych**, są to przede wszystkim:

- seniorzy w wieku 61-80 lat
- młodzież w wieku 16-19 lat
- dzieci w wieku 7-15 lat
- osoby z niepełnosprawnościami oraz członkowie ich rodzin
- osoby doznające przemocy w rodzinie
- osoby chore lub zaburzone psychicznie oraz członkowie ich rodzin
- rodziny z dziećmi
- seniorzy oraz członkowie ich rodzin
- osoby bezrobotne

W świetle wyników badania **największy potencjał mają następujące usługi społeczne:**

- usługi sportowe i rekreacyjne
- programy kulturalne (kino, koncerty, lekcje muzealne, wystawy, prelekcje, bon kulturalny)
- programy wspomagające zdrowie i zdrowy tryb życia (np. dietetyk)
- mobilny fizjoterapeuta (dojeżdżający do odbiorcy)

	- wsparcie ambulatoryjne z zakresu rehabilitacji, fizykoterapii i fizjoterapii - mobilny konserwator-złota rączka - Młodzieżowe Centrum Kompetencji – działania skierowane do młodzieży m.in. połączone z programem socjoterapii - doradca osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji zdrowotnej - wsparcie psychologiczne i terapeutyczne - taksówka dla seniora i osób z niepełnosprawnościami Wszystkie proponowane usługi społeczne postrzega się jako użyteczne dla mieszkańców Gminy Górno, choć ankietowani niekoniecznie chcieliby skorzystać z nich osobiście (na pierwszych miejscach wymieniano usługi o charakterze powszechnym, natomiast pozostałe są adresowane do różnych grup odbiorców, często o specyficznych potrzebach).
10	Wniosek 10: Oferta usług społecznych oraz sposób ich świadczenia muszą być dopasowane do precyzyjnie zdiagnozowanych potrzeb odbiorców. Na podstawie zrealizowanych badań można dodać, że wspomniana oferta powinna być wielowymiarowa i kompleksowa. W dużym stopniu chodzi tu o zaspokojenie różnych kategorii potrzeb: niższego i wyższego rzędu. Rekomendacja: Rekomenduje się tworzenie dopasowanych do indywidualnych potrzeb odbiorców, możliwie rozbudowanych pakietów usług społecznych. Kompleksowość oferty oznacza również zaspokajanie zróżnicowanych oczekiwań (różnych grup) odbiorców. Tego rodzaju pakiety usług powinny być szerokie i zaspokajać różne kategorie potrzeb odbiorców (podstawowe i bardziej zaawansowane). Warto podkreślić, że dotyczy to wszystkich grup odbiorców, w tym klientów pomocy społecznej, którzy – oprócz świadczeń z systemu pomocy społecznej – mogliby otrzymywać w pakiecie np. usługę edukacyjną lub kulturalną.

Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych Programem

Tabela nr 7. Charakterystyka osób objętych Programem

Lp.	Grupa docelowa	Charakterystyka grupy docelowej	Przewidywana liczba osób objętych wsparciem w Programie
1.	Seniorzy	Osoby, które ukończyły 60 rok życia, mieszkające na terenie Gminy Górno, wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu dla których zostały zaplanowane usługi m.in.: usługi wspierające (tj. Kluby Seniora, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi kulturalne, edukacji obywatelskiej, animacji społecznych, których celem jest zapobieganie izolacji społecznej oraz pomoc innym w formie wolontariatu i ruchów sąsiedzkich).	165
2.	Rodziny w kryzysie	Rodziny, w których występuje przemoc domowa, uzależnienia, itp., w tym osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci i młodzież. Dla osób doświadczających kryzysu w rodzinie zaplanowano następujące działania: placówkę wsparcia dziennego prowadzoną w formie świetlicy opiekuńczo-specjalistycznej, grupy wsparcia, edukację obywatelską, uczestnictwo w kulturze.	20
3.	Osoby z niepełnosprawnościami lub osoby z problemami zdrowotnymi	Osoby wymagające rehabilitacji, aby wrócić do życia społecznego lub zawodowego, dla których zaplanowano pakiet usług rehabilitacja +, tym m.in. mobilną rehabilitację, pielęgniarstwo, logopedę, spotkania ze zdrowiem, taksówkę.	50
4.	Społeczność lokalna	Wsparciem zostaną objęte 3 społeczności lokalne Gminy Górno: 1 społeczność terytorialna oraz 2 kategoriale (młodzież oraz seniorzy).	Bez ograniczeń
Liczba osób objętych wsparciem w ramach Programu (ogółem)			235

Źródło: opracowanie własne

W ramach Programu Usług Społecznych dla Gminy Górno zaprojektowano pakiety usług dla ww. poszczególnych grup odbiorców, złożone z różnych zakresów wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług przez centrum usług społecznych. Wybór konkretnych usług w ramach pakietu zostanie dopasowany do indywidualnych potrzeb odbiorców wsparcia, klientów CUS. Będą to zatem usługi zindywidualizowane tj. „szyte na miarę”.

Określenie usług społecznych oferowanych w Programie

1. Zgodnie z „Diagnozą potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych na terenie gminy Górno” wsparciem w ramach Programu Usług Społecznych w gminie Górno zostaną objęte następujące grupy odbiorców:
 - Seniorzy,
 - Osoby z problemami zdrowotnymi lub niepełnosprawnościami
 - Rodziny w kryzysie (rodziny w których występuje przemoc domowa, uzależnienia, itp.), w tym osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci i młodzież,
 - Społeczność lokalna.
2. Zakres usług społecznych oferowanych w Programie jest zgodny z art. 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 r., poz.1818), zwaną dalej ustawą o CUS. Usługi określone w Programie obejmują działania z zakresu:
 - Pomocy społecznej,
 - Promocji i ochrony zdrowia,
 - Wspierania rodziny,
 - Wspierania osób niepełnosprawnych,
 - Edukacji,
 - Kultury,
 - Kultury fizycznej i turystyki,
 - Pobudzania aktywności obywatelskiej.
3. W Programie zostaną zawarte zarówno usługi nowe, jak i dotychczas realizowane, których wolumen zostanie zwiększony.
4. Usługi społeczne oferowane w Programie są zgodne ze strategią deinstytucjonalizacji, która oznacza proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej, realizowany w oparciu o „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności” i wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych

w społeczności lokalnej, z drugiej – stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej.

Tabela nr 8. Katalog usług społecznych oferowanych w Programie

Grupa docelowa	Nazwa usługi	Rodzaj usługi	Obszar wymieniony w art. 2 ustawy o CUS
Seniorzy	Klub Seniora w Woli Jachowej	Zwiększenie wolumenu istniejących usług	Pomoc społeczna
	Klub Seniora w Skorzeszycach	Zwiększenie wolumenu istniejących usług	Pomoc społeczna
	Pakiet Opieka Plus	Usługa nowa	Pomoc społeczna
	Edukacja obywatelska – Szkoła Partycypacji Społecznej	Usługa nowa	Edukacja
	Uczestnictwo w kulturze	Usługa nowa	Kultura Kultura fizyczna i turystyka
	Animacje społeczności lokalnej	Usługa nowa	Pobudzanie aktywności obywatelskiej
Osoby z problemami zdrowotnymi i ON	Pakiet Rehabilitacja Plus	Usługa nowa	Promocja i ochrona zdrowia Wspieranie ON
	Pakiet Opieka Plus	Usługa nowa	Pomoc społeczna
	Edukacja obywatelska – Szkoła Partycypacji Społecznej	Usługa nowa	Edukacja

	Uczestnictwo w kulturze	Usługa nowa	Kultura Kultura fizyczna i turystyka
	Animacje społeczności lokalnej	Usługa nowa	Pobudzanie aktywności obywatelskiej
Rodziny w kryzysie	Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie świetlicy opiekuńczo-specjalistycznej w Woli Jachowej	Usługa nowa	Wspieranie rodziny
	Grupa wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu	Zwiększenie wolumenu istniejących usług	Pomoc społeczna Wspieranie rodziny
	Grupa wsparcia dla osób z rodzin z problemem alkoholowym	Usługa nowa	Pomoc społeczna Wspieranie rodziny
	Edukacja obywatelska – Szkoła Partycypacji Społecznej	Usługa nowa	Kultura Pobudzanie aktywności obywatelskiej
	Uczestnictwo w kulturze	Usługa nowa	Kultura Kultura fizyczna i turystyka
	Animacje społeczności lokalnej	Usługa nowa	Pobudzanie aktywności obywatelskiej
Społeczność lokalna	Edukacja obywatelska – Szkoła Partycypacji Społecznej	Usługa nowa	Kultura Pobudzanie aktywności obywatelskiej
	Uczestnictwo w kulturze	Usługa nowa	Kultura Kultura fizyczna i turystyka
	Animacje społeczności lokalnej	Usługa nowa	Pobudzanie aktywności obywatelskiej

Źródło: opracowanie własne

Warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w Programie

1. Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. 2019 r. poz. 1818), kwalifikowanie osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych określonych w Programie będzie się odbywało za pośrednictwem Centrum Usług Społecznych, na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego.
2. Kwalifikowanie osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych, określonych w Programie realizowane będzie zgodnie z Rozdziałem 5. Zasady realizowania programów usług społecznych przez centrum usług społecznych cyt. wyżej Ustawy.
3. Podstawowym warunkiem kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych, ujętych w Programie jest miejsce zamieszkania na terenie Gminy Górno.
4. Pozostałe warunki oraz tryb kwalifikowania zostały przedstawione w podziale na główne grupy odbiorców w Tabeli nr 9.
5. Szczegółowe warunki i tryb kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych zostaną określone w Regulaminach poszczególnych usług.

Tabela nr 9. Warunki i tryb kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych

Lp.	Grupa odbiorców objęta usługami społecznymi	Warunki kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych	Tryb kwalifikowania
1	Seniorzy	• Wiek powyżej 60 roku życia • Szczególne potrzeby do korzystania z usług społecznych ujętych w Programie, wynikające z samotnego gospodarowania, niepełnosprawności, ciężkiej choroby lub wsparcia w związku z niemożnością	• Złożenie wniosku/formularza zgłoszeniowego • Rozmowa przeprowadzona przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (rozpoznanie potrzeb)

		samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego (w zależności od usługi).	Indywidualny Plan Usług Społecznych
2	Osoby i rodziny w kryzysie	- Wystąpienie sytuacji kryzysowej w rodzinie, np. przemoc domowa, alkoholizm - Opinia pracownika socjalnego o trudnej sytuacji rodziny.	- Złożenie wniosku/formularza zgłoszeniowego - Rozmowa przeprowadzona przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (rozpoznanie potrzeb) - Indywidualny Plan Usług Społecznych
3.	Osoby z niepełnosprawnościami lub osoby z problemami zdrowotnymi	- Niepełnosprawność - Długotrwała lub ciężka choroba - Niemożliwość wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego (w zależności od usługi).	- Złożenie wniosku/formularza zgłoszeniowego - Rozmowa przeprowadzona przez Koordynatora Indywidualnych Planów Usług Społecznych (rozpoznanie potrzeb) - Indywidualny Plan Usług Społecznych
4.	Społeczność lokalna	Wsparciem zostaną objęte 3 społeczności lokalne Gminy Górno	Wyboru społeczności dokona Organizator Społeczności Lokalnej

Źródło: opracowanie własne

Wysokość opłaty za usługi społeczne, osoby uprawnione do uzyskania ulg w opłacie za usługi społeczne i wysokość tych ulg

- Usługi społeczne realizowane przez CUS w Górnym w ramach Programu będą świadczone nieodpłatnie w ramach projektu pn. „CUS DLA WSZYSTKICH”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie: 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.

2. Po zakończeniu realizacji projektu pn. „CUS DLA WSZYSTKICH”, przewiduje się częściową odpłatność za korzystanie z usług społecznych przez świadczeniobiorców, która zostanie określona w aktualizacji Programu Usług Społecznych.

Sposób dokumentowania spełniania warunków oraz uprawnień do uzyskania ulg w opłacie

1. Kwalifikowanie osób do korzystania z usług społecznych określonych w Programie będzie się odbywało na podstawie złożonych przez wnioskodawców oświadczeń o spełnieniu warunków do korzystania z usług, określonych w Programie lub Regulaminach usług społecznych.
2. Oświadczenia, o których mowa w pkt 1, składane będą pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie będzie obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.” Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.
3. CUS w Górnio może zwrócić się do wnioskodawcy o udokumentowanie, w sposób wskazany w Programie lub Regulaminach usług społecznych:
 - spełniania przez osobę zainteresowaną określonych warunków niezbędnych do jej zakwalifikowania, w tym informacji o sytuacji życiowej, zdrowotnej, rodzinnej i materialnej.
4. Sposób dokumentowania uprawnień do uzyskania ulg w opłacie: nie dotyczy.

Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych

1. Zgodnie z art. 50. 1. Centrum przetwarza określone w Programie dane osobowe, w tym dane osobowe, o których mowa w art. 9 ust. 1 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych):
 - wnioskodawców,

- osób korzystających z usług społecznych określonych w programie usług społecznych oraz członków ich rodzin – w zakresie niezbędnym do realizacji zadań centrum wynikających z ustawy.
2. W dokumentacji CUS będą gromadzone i przetwarzane dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób do korzystania z usług społecznych, w szczególności: imię i nazwisko, data urodzenia, adres miejsca zamieszkania lub pobytu lub zameldowania na pobyt stały, data urodzenia, numer PESEL, nr telefonu, stan cywilny, adres e-mail, dane opiekuna prawnego i osoby do kontaktu (imię i nazwisko, nr telefonu), aktywność zawodowa, liczba osób w gospodarstwie domowym, relacje w rodzinie, stan zdrowia, niepełnosprawność, liczba, rodzaj, zakres, wartość i miejsce przyznanych usług.
 3. Warunkiem korzystania z usług społecznych jest podpisanie oświadczenia z zakresu przetwarzania danych osobowych wynikającego z art. 9 ust. 1 i art. 10 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), uwzględniającego obowiązek informacyjny realizowany w związku z art. 13 i art. 14 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679.

Organizacja Programu, w tym etapy jego realizacji

1. Realizatorem programu usług społecznych jest Centrum Usług Społecznych w Górnym
2. Wykonawcą usług społecznych określonych w programie usług społecznych może być, w szczególności:
 - CUS oraz inne jednostki organizacyjne Gminy Górno.
 - organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 i 1570), wyłoniony na podstawie tej ustawy,
 - podmiot wyłoniony na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1986 i 2215 oraz z 2019 r. poz. 53, 730 i 1655).

Tabela nr 10 . Etapy realizacji Programu

Etap	Działanie	Termin realizacji
------	-----------	-------------------

I	Uchwała Rady Gminy Górno o przyjęciu do realizacji Programu Usług Społecznych w Gminie Górno	VI. 2022
II	Realizacja i koordynacja usług społecznych przez CUS	VII. 2022 – XI. 2023
III	Monitorowanie usług społecznych	VII. 2022 – XI. 2023
IV	Sporządzenie informacji z realizacji Programu	III. 2024

Źródło: opracowanie własne

Sposób monitorowania i oceny Programu Usług Społecznych oraz mierniki efektywności jego realizacji

Organizacje zarządzane procesowo są zobowiązane do stosowania monitorowania procesów. Do tego celu wykorzystują zwykle różnorakie mierniki, które stanowią wskazówkę do ciągłego doskonalenia oraz efektywnego wykorzystywania zasobów. Dzięki nim organizacje zyskują informacje, czy podążają w obranym kierunku w celu realizacji swojej strategii, a tym samym czy podejmują właściwe działania. Nie inaczej należy spojrzeć na proces wdrażania Programu Usług Społecznych w gminie Górno. Centrum Usług Społecznych w Górnym, jako podmiot odpowiedzialny za wdrożenie i realizację pilotażowego Programu Usług Społecznych, w celu optymalizacji zarządzania zaplanowało sposoby monitorowania oraz oceny tegoż procesu.

Monitorowanie będzie miało na celu zebranie i dostarczenie informacji kluczowych z punktu widzenia oceny postępu przeprowadzanych działań oraz weryfikacji tempa i kierunku wdrażanych zmian w ramach opracowanego Programu Usług Społecznych. Innymi słowy można powiedzieć, że monitorowanie służy zapewnieniu odpowiedniej jakości wdrażania Programu Usług Społecznych. Szczególną uwagą zostanie objęty proces realizacji usług społecznych. Aby proces zarządzania testowym projektem Centrum Usług Społecznych mógł przebiegać właściwie, a osoby odpowiedzialne za jego nadzorowanie miały nad nim kontrolę zasadnym jest zapewnienie nie tylko systematyczności ale również obiektywności gromadzonych danych. Dane te będą agregowane i analizowane. To z kolei pozwoli na bieżące wyciąganie wniosków z przebiegu procesu, które z kolei przełożą się na rekomendacje do dalszych działań w ramach wdrażania Programu Usług Społecznych w gminie Górno. Istotnym elementem procesu monitorowania będzie analiza barier i trudności, które przekładają się na utrudnienia w osiągnięciu zakładanego stopnia postępu realizacji Programu. Na bieżąco podejmowane będą dzięki temu działania zaradcze. Po zakończeniu realizacji usług społecznych, każdy odbiorca będzie zobowiązany do wypełnienia ankiety zadowolenia z usług CUS. Monitorowaniu podlegać będą w szczególności cele określone

w ramach Programu, jak również proces świadczenia i sposób korzystania z usług. W razie potrzeby podejmowane będą działania interwencyjne i usprawniające.

Proces monitorowania i oceny Programu będzie się składał z następujących elementów:

- 1) Ewidencjonowane będą dane pochodzące od osób objętych Indywidualnymi Planami Usług Społecznych. Chodzi tu zarówno o zasadność doboru poszczególnych usług w pakiecie dla danej osoby, stopień zadowolenia z jakości świadczonych usług, jak również badanie elementów standaryzacji świadczonych usług przez poszczególnych realizatorów usług społecznych (wykonawców), którymi w znacznej mierze będą podmioty ekonomii społecznej. Ten element procesu służy przede wszystkim stałemu nadzorowi nad przebiegiem realizacji usług, usprawnianiu ich jakości poprzez wprowadzanie zmian czy działań naprawczych a nawet nowych rozwiązań. Najważniejszym będzie tu jednak odbiorca usługi i poziom zaspokojenia jego potrzeb życiowych oraz poziom satysfakcji jaki osiągnie poprzez skorzystanie z pakietu usług dopasowanego do jego indywidualnych potrzeb. Osobami w głównej mierze odpowiedzialnymi będą KIPUS, OUS przy wsparciu eksperta ds. monitorowania.

W skład tego procesu wejdą następujące elementy:

- Monitorowanie realizacji IPUS przez KIPUS poprzez kontakt telefoniczny lub osobisty z klientem a także bieżąca ankietyzacja poprzez kartę usługi społecznej dającej możliwość oceny stopnia satysfakcji klienta z danej usługi – nie rzadziej niż raz na kwartał
 - Na zakończenie realizacji IPUS, KIPUS przeprowadzi szczegółową rozmowę podsumowującą całość procesu przy wsparciu formularza oceniającego
 - Podsumowanie realizacji IPUS przez OUS – raz na 6 miesięcy
 - OUS cyklicznie raz na kwartał zorganizuje spotkania w których udział wezmą realizatorzy usług społecznych, celem analizy proces realizacji IPUS
- 2) Nadzór nad przebiegiem postępów w realizacji wskaźników wskazanych w PUS, w oparciu o stopień osiągnięcia poszczególnych wskaźników efektywnościowych. Zadanie to koordynowane będzie przez OUS przy wsparciu pozostałych ekspertów ze szczególnym zaangażowaniem eksperta ds. monitorowania.
 - Przynajmniej raz w roku opracowany zostanie raport zawierający wnioski i rekomendacje wynikające z procesu monitorowania realizacji PUS, a także jego ocenę w oparciu o mierniki efektywności realizacji Programu. W ramach tego

procesu zaangażowana będzie rada ds. usług społecznych. Jej rolą będzie analizowanie dostarczonych danych i rekomendowanie propozycji zmian do aktualizacji Planu Wdrażania CUS.

- Po zakończeniu realizacji Programu Usług Społecznych zostanie sporządzona informacja z realizacji Programu. Zakres informacji będzie zgodny z art. 6 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818). Informacja zostanie przygotowana w formie raportu. Opracowujący raport postarają się poszukać przede wszystkim odpowiedzi na pytania:
 - Na ile cel programu został osiągnięty?
 - Na ile zostały zrealizowane zaplanowane usługi?
 - Na ile wykonawcy usług zrealizowali działania zgodnie ze standardami?
 - Na ile odbiorcy usług są zadowoleni z realizacji świadczonych usług?

Sposób pozyskiwania informacji o realizowanych usługach

- Spotkania sieci usługodawców (partnerstwa lokalnego), co pozwoli na stałą i systematyczną wymianę informacji przydatnych dla potencjalnych klientów,
- Zarządzanie wiedzą klienta, proces oparty na relacjach, pozwalający lepiej poznać i zrozumieć potrzeby klienta, często jeszcze nieuświadomione,
- Spotkania zespołu CUS, w szczególności z osobami pracującymi bezpośrednio z klientami. Niezwykle istotnym elementem pozyskiwania i zarządzania informacją jest współpraca i wymiana informacji pomiędzy Organizatorem Usług Społecznych, który dba o zapewnienie podaży usług społecznych a Koordynatorami Usług Społecznych, którzy analizują proces od strony popytu (potrzeb klientów),
- Ankiety, wywiady pozwalające na poznanie opinii mieszkańców Gminy Górno.

Mierniki efektywności Programu

Tabela nr 11. Mierniki efektywności Programu

Lp.	Nazwa miernika	Rodzaj miernika
Cel szczegółowy 1. Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla ogółu mieszkańców gminy Górno		
1	Liczba osób objętych wsparciem w ramach Programu	Wskaźnik produktu
2	Liczba nowych usług społecznych, wcześniej nie realizowanych	Wskaźnik rezultatu
3	Liczba usług społecznych, których wolumen został zwiększony	Wskaźnik rezultatu
Cel szczegółowy 2. Zapewnienie spersonalizowanych i kompleksowych usług społecznych mieszkańcom gminy Górno		
4	Liczba Indywidualnych Planów Usług Społecznych	Wskaźnik produktu
5	Minimalna liczba usług świadczonych jednemu mieszkańcowi Gminy Górno w ramach Indywidualnych Planów Usług Społecznych	Wskaźnik produktu
Cel szczegółowy 3. Rozwój wolontariatu, usług sąsiedzkich i samopomocowych, jako działań wspierających usługi społeczne i budujących solidarność społeczną		
6	Liczba sieci pomocy wzajemnej, wspierających świadczenie usług społecznych	Wskaźnik rezultatu
7	Liczba wolontariuszy i sąsiadów wspierających świadczenie usług społecznych	Wskaźnik produktu
Cel szczegółowy 4. Budowanie lokalnej sieci usługodawców, złożonych w szczególności z podmiotów ekonomii społecznej (PES)		
8	Liczba podmiotów, wchodzących w lokalną sieć usługodawców	Wskaźnik produktu
9	Odsetek zamówień publicznych zleconych PES w ramach Programu	Wskaźnik rezultatu

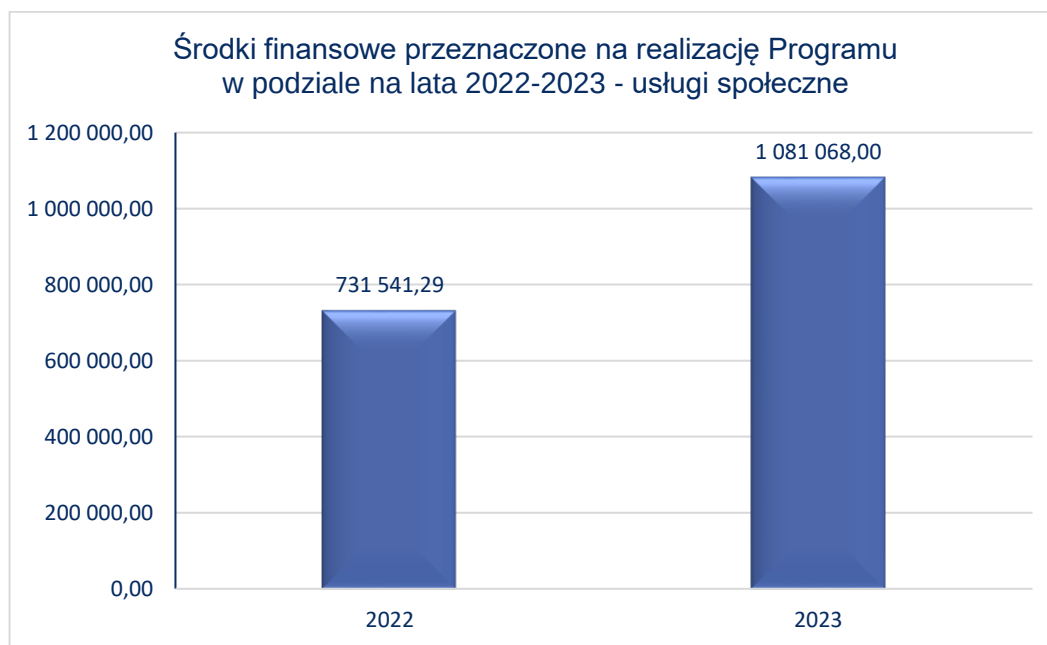
Źródło: opracowanie własne

Budżet Programu oraz źródła jego finansowania

1. Łączna kwota przeznaczona na realizację usług społecznych w ramach Programu w latach 2022-2023 wynosi: **1 812 609, 29 zł.**

2. Łączna kwota przeznaczona na realizację działań wspierających usługi społeczne w ramach Programu w latach 2022-2023 wynosi: **165 350,00 zł**.
3. Usługi społeczne i działania wspierające usługi społeczne określone w Programie będą realizowane w ramach projektu pn. „CUS DLA WSZYSTKICH”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020, Oś priorytetowa: II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie: 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.
4. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu, w latach 2022-2023 obrazują Wykresy nr 4 i 5.
5. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu, w podziale na poszczególne usługi społeczne przedstawia Wykres nr 6.

Wykres nr 4. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu, w podziale na lata 2022-2023 (w zł) – usługi społeczne

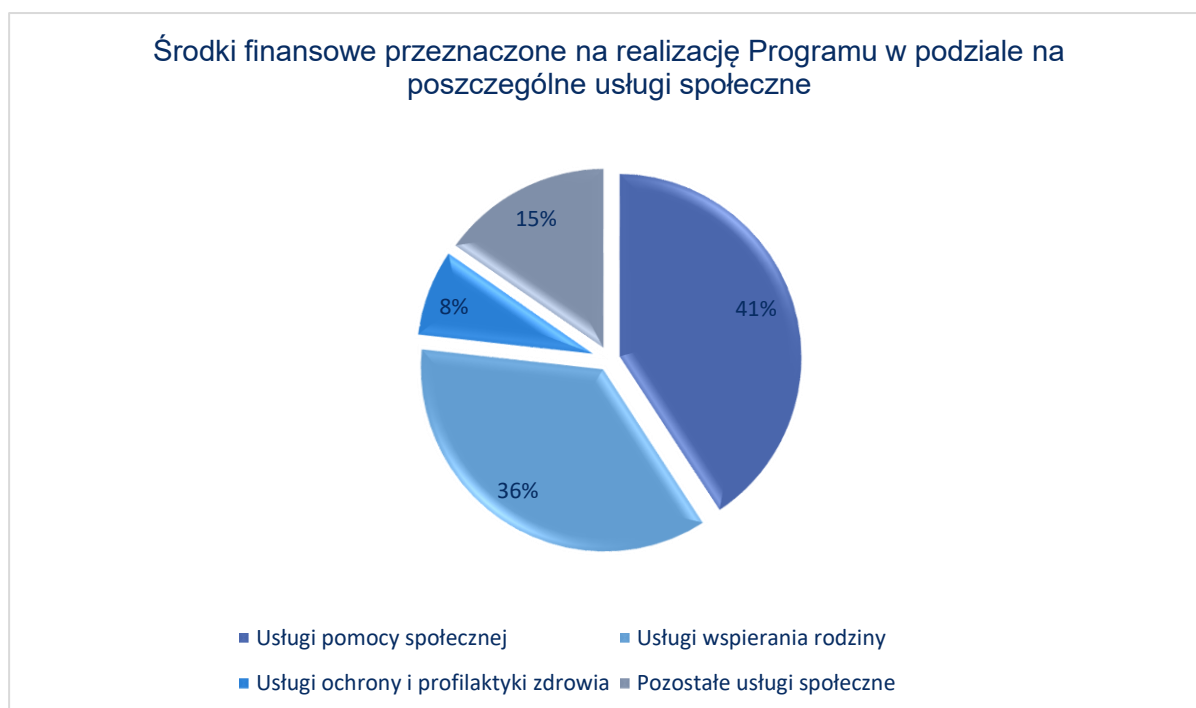
Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 5. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu, w podziale na lata 2022-2023 (w zł) – działania wspierające usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne

Wykres nr 6. Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu, w podziale na poszczególne usługi społeczne

Źródło: opracowanie własne

Wyzwania

Celem głównym Centrum Usług Społecznych w Górnio jest rozwój wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców Gminy Górnio. Oznacza to konieczność zaplanowania, koordynacji i integracji usług społecznych, jak również utworzenia lokalnej sieci usługodawców, którzy zapewnią usługi społeczne wysokiej jakości, zgodnie ze standardami opracowanymi przez CUS. Poszczególne Programy Usług Społecznych w gminie Górnio powinny uwzględniać cele CUS i sposoby ich realizacji.

Rynek usług społecznych

Analiza ekonomiczna tego zagadnienia wskazuje, iż w planowaniu usług społecznych świadczonych przez CUS powinny zostać uwzględnione następujące zmienne (elementy):

- popyt na usługi, czyli zapotrzebowanie na usługi społeczne
- podaż usług, czyli możliwość realizacji usług, na które występuje popyt (w szczególności przez PES).

Z „Diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej” wynika, iż w gminie wiejskiej, jaką jest Górnio występuje duży popyt na usługi społeczne, ale mogą wystąpić trudności z realizatorami usług społecznych. Lokalny rynek usług społecznych znajduje się bowiem w relatywnie wczesnym stadium rozwoju. Część potencjalnych usługodawców, tj. podmioty ekonomii społecznej i solidarnej realizuje cenne przedsięwzięcia dla miejscowej społeczności, jednak w dużym stopniu nie są oni przygotowani (np. pod względem organizacyjnym i świadomościowym) do profesjonalnego funkcjonowania w paradygmacie usług społecznych (np. nie prowadzą działalności gospodarczej). Wiele wysiłku należy zatem włożyć w budowanie lokalnej sieci usługodawców oraz rozwój podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, w tym ich ekonomizację.

Utworzenie lokalnej sieci usługodawców, złożonej ze stabilnych lokalnych partnerów świadczących usługi społeczne jest jednym z fundamentalnych założeń Programu Usług Społecznych w gminie Górnio i ważnym krokiem dla zbudowania trwałej współpracy międzysektorowej w obszarze usług społecznych. Najważniejszymi partnerami są dla Gminy Górnio/CUS w Górnio podmioty ekonomii społecznej i solidarnej, w tym przede wszystkim przedsiębiorstwa społeczne z uwagi na następujące aspekty:

- nie działają dla zysku, przeznaczając go na realizację społecznej misji,
- tworzą miejsca pracy dla osób marginalizowanych, zmniejszając obszary wykluczenia społecznego,
- działają z reguły lokalnie, dostrzegając lokalne potrzeby,
- innowacyjność i elastyczność, o którą dużo trudniej w jednostkach samorządu terytorialnego i ich jednostkach organizacyjnych, z uwagi na sposób zarządzania oraz w biznesie, który działa wyłącznie dla zysku.

Zbudowanie lokalnej sieci usługodawców, złożonej z podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, świadczących kompleksowe i wysokiej jakości usługi społeczne może przynieść gminie Górno dodatkowe korzyści, a mieszkańcom dostęp do przystępnych cenowo usług społecznych. Należy podkreślić, że współpraca z podmiotami ekonomii społecznej i solidarnej powinna być realizowana w duchu partnerstwa i pomocniczości, tylko wtedy przyniesie korzyści dla mieszkańców i samorządowej wspólnoty lokalnej.

Koordinacja i integracja usług społecznych

Wyzwaniem dla Centrum Usług Społecznych w Gminie Górno będzie integracja różnych usług społecznych, która umożliwi skuteczne wsparcie osób potrzebujących pomocy oraz koordynacja lokalnego systemu usług społecznych.

Skuteczne wsparcie to wsparcie kompleksowe, obejmujące odpowiednio sprofilowane pakiety usług świadczonych przez specjalistów reprezentujących różne profesje i zawody pomocowe, uzupełnione wsparciem społecznym, oferowanym przez członków lokalnej społeczności w trybie pomocy sąsiedzkiej, grup samopomocowych czy wolontariatu.

Integracja usług społecznych to szansa na wzrost ich realnej dostępności i efektywności ich świadczenia, oraz realna szansa na zaspokojenie potrzeb społecznych, w szczególności na terenach wiejskich, w których dostęp do usług społecznych jest relatywnie niższy. Integracja usług społecznych może przyjąć różne formy i modele organizacyjne, w tym m.in.:

- partnerstwa podmiotów, działających na danym terenie w sferze usług społecznych,
- kontraktowania usług – zlecenie realizacji określonych usług partnerom działającym na obszarze CUS,
- współpracy specjalistów przy rozwiązywaniu konkretnych, złożonych problemów.

Forma współpracy wynika z lokalnych możliwości, doświadczeń oraz sytuacji i potrzeb wspólnoty lokalnej. W Gminie Górno praktykowana jest współpraca specjalistów przy rozwiązywaniu problemów lokalnych, wyzwaniem będzie partnerstwo w sferze usług społecznych.

Program Usług Społecznych w Gminie Górno jest odpowiedzią na przedstawione wyzwania i najważniejsze problemy społeczne.